

СЕКЦІЯ 2. ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА, ПРАВА ЄС ТА ПОРІВНЯЛЬНОГО ПРАВОЗНАВСТВА

*Бурчак Анна Олександрівна
студентка III курсу
соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРАВО ЛЮДИНИ НА ЕВТАНАЗІЮ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ТА ПРАКТИКА

Кожному відомо, що людське життя є неповторним й унікальним природним феноменом. Воно виникає незалежно від волі людини і свідомості самої людини; дається кожній людині лише один раз. Одним зі складових змісту права людини на життя справедливо вважають право людини померти у природний спосіб та вимагати, щоб природні процеси вмирання проходили природним шляхом. Тому існує заборона свавільного позбавлення життя людини.

У ХХІ столітті відбувається становлення четвертого покоління прав людини, котре пов'язане з науковими відкриттями в галузі мікробіології, медицини, генетики. Ці права є результатом втручання у психофізіологічну сферу життя людини.

Звичайно, кожна людина має право відмовитися від медичної допомоги, але прохання, наприклад, зробити смертельну ін'єкцію – це вже зовсім інша справа.

Як відомо, уже тривалий час у світі широко обговорюється можливе закріплення на законодавчому рівні так званої «легкої смерті» – евтаназії, під якою розуміють навмисне позбавлення життя невиліковно хворої людини з метою припинення її страждань. Традиційно вона поділяється на активну і пасивну.

Під активною евтаназією мається на увазі здійснення лікарем дій, свідомо і безпосередньо спрямованих на спричинення смерті пацієнта. Тобто активною евтаназія є тоді, коли пацієнт потребує застосування спеціальних засобів для прискорення смерті.

Пасивна евтаназія передбачає бездіяльність оточуючих, відмову від підтримуючого життя лікування, коли воно або припиняється, або взагалі не призначається, за виключенням того, що зменшує біль [1, с. 75-83].

Право на життя передбачене основними міжнародними документами, зокрема, Загальною декларацією прав людини, Міжнародним пактом про громадянські й політичні права, Конвенцією про захист прав людини і

основоположних свобод. У цих актах чітко закріплено положення про те, що ніхто не може бути свавільно позбавлений життя і що право на життя охороняється законом.

У православ'ї засуджують можливість закріплення на законодавчому рівні евтаназії, вважаючи, що вона є або вбивством (за пасивної евтаназії), або самогубством (за активної евтаназії). У юриспруденції активну евтаназію також розуміють як нову форму самогубства, тому вважається недопустимим її офіційне закріплення в законодавстві.

На сьогодні евтаназія застосовується в багатьох країнах, незалежно від того, дозволена вона законом чи ні. Існує ряд країн, де евтаназія легалізована і досить широко використовується. Першопрохідцем стосовно законодавчого закріплення права на евтаназію є штат Каліфорнія в США, де в 1977 році було прийнято Закон «Про право людини на смерть», згодом евтаназію було дозволено в штаті Орегон. Самогубство при лікарському сприянні спеціально не переслідується і не карається за законодавством штатів Північної Кароліни, Юти, Вайомінгу. Цікавою є практика Індіани: на його території діє так званий прижиттєвий заповіт, в котрому пацієнт офіційно підтверджує свою волю про те, щоб його життя не продовжувалось штучним шляхом при певних обставинах [2, ч. 199-205].

В 2002 році в Нідерландах прийнято «Закон про припинення життя за бажанням чи допомогу в самогубстві». Варто зазначити, що Нідерланди є єдиною країною в світі, де право на здійснення евтаназії належить не лише медичним працівникам, а й може здійснюватись самостійно за допомогою лікарів, а саме в частині надання хворому на його прохання препаратів, що скорочують життя.

В багатьох країнах світу евтаназія знаходиться поза правовим регулюванням, але в кримінальних кодексах цих країн передбачено більш м'яке покарання, ніж за умисне вбивство (обов'язковою умовою є категоричне прохання невиліковно хворого позбавити його життя).

Аналіз законодавчого досвіду зарубіжних країн показує, що більшість країн світу кваліфікують евтаназію як злочин проти життя, але варто також звернути увагу на те, що громадськість зарубіжних країн поступово приймає евтаназію.

Одним із аргументів, який наводять прихильники «прискорення смерті» хворих, є те, що людина має право на життя, а отже і право розпоряджатись ним також їй належить. Неможливо собі уявити, що людина, маючи право на життя, не має права померти, що вона вільна на законних підставах розпоряджатись своєю власністю, але не своїм життям. Противники евтаназії ж зазначають, що життя є благом і воно залишається благом навіть тоді, коли стає переважно суцільним стражданням [3, с. 134-135].

Міжнародне право, як і національне право держав, стикається з проблемами, які полягають у тому, що неможливо належним чином

визначити правомірність здійснення евтаназії. Існує ймовірність зловживань з боку медичного персоналу, а також можливість неадекватної оцінки того, що відбувається, хворими, які знаходяться у вкрай важкому стані.

Підсумовуючи, можна прийти до висновку, що питання легалізації евтаназії відноситься до числа найбільш спірних питань. Враховуючи вище перераховані фактори, міжнародну практику, а також те, що на сучасному етапі розвиток медицини дозволяє активно боротись з патологічними станами, лікування яких ще не так давно було досить проблематичним, ми вважаємо, що необхідно закріпити в міжнародному праві норми, які б регулювали питання евтаназії.

Список використаних джерел:

1. Грищук В. К. Евтаназія в теорії і практиці зарубіжних держав і в Україні / Грищук В. К., Марисюк К. Б. // Митна справа. – 2002. – № 6. – С. 75-83.
2. Ворона В. А. Право на евтаназію як складова права людини на життя / В. А. Ворона // Право України. – 2010. – № 5. – С. 199-205.
3. Иванюшкин А. Я. Профессиональная этика в медицине : (Филос. очерки) /А. Я. Иванюшкин ; АМН СССР. – М. : Медицина, 1990. – С. 134-135.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Мануїлова К.В.

Владишевська Вікторія Вікторівна

*аспірант кафедри міжнародного права та міжнародних правовідносин
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЗАГАЛЬНА ДЕКЛАРАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК БАЗОВЕ ДЖЕРЕЛО ЗАКРІПЛЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ У СФЕРІ ПРАВОСУДДЯ

В умовах процесу конвергенції національного права до міжнародних стандартів науковий інтерес становить дослідження загальновизнаних та установлених прогресивною міжнародною спільнотою міжнародних стандартів у сфері правосуддя.

У цьому контексті, перш за все, необхідно зазначити першочергові, основоположні стандарти забезпечення прав людини та документи, у яких вони містяться. Серед них: Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1950 року, Загальна декларація прав людини 1948 року, Конвенція про захист прав людини й основоположних свобод 1950 року.

Так, слід відмітити, що основним документом у галузі прав людини є Загальна Декларація прав людини 1948 року. Цим документом вперше на